

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Immigratie- en Naturalisatiedienst

Stand van de Uitvoering 2026

Inhoud en leeswijzer

Deze vijfde Stand van de Uitvoering van de IND geeft ook dit jaar de knelpunten, uitdagingen en dilemma's bij de uitvoering van het migratiebeleid weer. We lichten de inzet van de IND toe en geven aan wat we van de politiek nodig hebben om onze taak uit te kunnen voeren: aanvragers tijdig van een juist besluit voorzien. Alleen samen komen we tot verbetering.

Onze medewerkers zetten zich iedere dag keihard in om onze aanvragers perspectief te bieden. Wij beoordelen de aanvragen van vluchtelingen die bescherming zoeken, studenten of arbeidsmigranten die onze economie willen versterken en gezinsleden die elkaar weer in de armen willen sluiten. Ook zijn we er voor mensen die hier al langer

wonen, graag Nederlander willen worden en een bijdrage willen leveren aan de samenleving. Deze Stand laat zien waar we nu staan, wat we zelf doen en waar we de hulp van de politiek nodig hebben om gezamenlijk de uitvoering van migratiebeleid te verbeteren en toekomstbestendig te maken. We doen dit langs 3 hoofdlijnen:

1 Help mee in een enorme verandering

KNELPUNT 1
De overbelasting van het systeem blijft voelbaar

2 Help mee voorkomen dat de toekomst ons overkomt

KNELPUNT 2
AI-ontwikkelingen gaan sneller dan wij kunnen bijbenen

KNELPUNT 3
Reguliere arbeidsmigratie vraagt een integrale benadering

3 Help mee te vereenvoudigen en te vernieuwen

KNELPUNT 4
Meerdere wetten op inburgering vertroebelen overzicht

KNELPUNT 5
Verouderde en versplinterde wetgeving staat vlotte inkomensloos in de weg

KNELPUNT 6
Verouderde wet vertraagt naturalisatie

Stand van de Uitvoering – Lustrumeditie

Beste lezer,

Voor u ligt de vijfde Stand van de Uitvoering, een lustrumeditie. De hoofdreden om een aantal jaren terug de eerste Stand uit te brengen, is om het uitvoeringsbelang sterker naar voren te brengen. De toeslagenaffaire maar ook verschillende besluiten in het migratiedomein laten zien dat dit nodig is.

De IND heeft de afgelopen jaren niet alleen een Stand uitgebracht, maar kon ook intensiever met beide Kamers in gesprek gaan. We zijn voor diverse rondetafelgesprekken uitgenodigd over met name de asielwetten en de Uitvoeringwet Migratiepact en ook individuele Kamerleden zochten ons op en

wilden weten wat ons zou helpen om onze taak beter te kunnen uitvoeren. We zijn verheugd dat de politiek in de volle breedte naar ons heeft willen luisteren en het belang van uitvoerbaar en effectief beleid meer prioriteit heeft gegeven. Belangrijke voorbeelden staan in onderstaand kader:

De asielprocedure wordt vereenvoudigd en de IND heeft meer ruimte om zelf te bepalen welke stappen nodig zijn om een zorgvuldig besluit te nemen.

Het tweestatusstelsel wordt vrijwel zeker tegelijk met het Europese asiel- en migratiepact ingevoerd, waardoor voorkomen wordt dat de IND binnen korte tijd met twee stelselwijzigingen geconfronteerd wordt.

Er komen op grond van het coalitieakkoord de komende jaren geen andere stelselwijzigingen op het terrein van asiel, zodat de IND zich kan concentreren op de implementatie van het migratiepact en het verkorten van de doorlooptijden.

In het coalitieakkoord is meerjarige financiering tot en met 2035 voor de migratieketen, en daarmee ook voor de IND, beschikbaar gesteld. In de Voorjaarsnota 2026 is dit door het kabinet vastgesteld. Hard nodig om onze wettelijke taak uit te voeren en de huidige knelpunten op te lossen.

Het afschaffen van de rechterlijke dwangsom heeft ruime politieke aandacht. Daar zijn we blij mee, omdat iedere dwangsomprocedure de Nederlandse staat jaarlijks veel geld kost en de IND zelf veel capaciteit die we graag maximaal inzetten voor de inhoudelijke behandeling van aanvragen. En daar doen we het voor: aanvragers tijdig van een juist besluit voorzien.

De genoemde maatregelen heeft de IND broodnodig om de dienstverlening te verbeteren. Maar we zijn er nog niet. In voorgaande Standen is geconstateerd dat de IND het aantal asielaanvragen niet kan bijhouden. Ondanks het vele werk wat onze medewerkers dag in, dag uit verzetten. Knelpunten die we eerder hebben vermeld, blijven bestaan: we hebben geen invloed op het aantal aanvragen, mede veroorzaakt door internationale spanningen en de vergrijpende arbeidsmarkt. Ook de juridische

complexiteit staat ons nog in de weg, wat een grote impact heeft op de mensen voor wie we het werk doen: onze aanvragers en de maatschappij in het geheel.

We doen er alles aan om aanvragers sneller duidelijkheid te geven en aan onze kerntaak te voldoen: juist en tijdig beslissen. Er gaat al veel goed: veel aanvragers op het terrein van reguliere migratie krijgen tijdig een juiste beslissing en we verschijnen consequent op zitting. We blijven continu op zoek naar mogelijkheden het beter te doen. Dit doen we aan de hand van onze ambitie: we professionaliseren

onze dienstverlening en verhogen onze productiviteit door volop in te zetten op vereenvoudiging, slimmer werken en beperkte groei.

Hoewel hiernaast genoemde maatregelen ons zeker helpen ons doel om juist en tijdig te beslissen op lange termijn te realiseren, zien we op korte termijn dat ongeveer 50.000 asielaanvragers nog te lang zullen moeten wachten op een besluit. En dat spijt ons.

In deze Stand nemen we u mee in onze knelpunten, leggen we uit welke stappen we zelf zetten om het beter te doen en doen we een oproep aan de politiek op de punten waar we hulp bij nodig hebben. Alleen in samenwerking met politiek en beleid komen we tot een echte verbetering. De IND ziet ernaar uit het belang van de uitvoering voor het voetlicht te blijven brengen.

Rhodia Maas, directeur-generaal IND

1

Help mee in een enorme verandering

KNELPUNT 1

De overbelasting van het systeem blijft voelbaar

Oproep aan de politiek

Het is van belang om in een jaar waarin zoveel grote wijzigingen plaatsvinden vast te houden aan de ingezette koers. We vragen om steun voor [het plan van aanpak](#)¹ dat naar de Tweede Kamer is verstuurd. Ook heeft de IND belang bij continuïteit. Dit betekent: geen extra interventies en geen wisselende prioriteitstelling, tenzij die ons kunnen helpen te versnellen. Elke wijziging heeft direct effect op het afhandelen van asielaanvragen die vóór 12 juni 2026 zijn ingediend. En dat heeft grote gevolgen voor deze groep aanvragers, die al lange tijd wacht op een beslissing.

1. Kamerbrief plan van aanpak wegwerken openstaande asielaanvragen IND van 5 juni 2026

Context

De IND opereert al geruime tijd aan de grenzen van zijn capaciteit. In eerdere Standen is aangegeven dat het aantal asielaanvragen afgelopen jaren hoog en onvoorspelbaar was. Dit is onveranderd gebleven.

Voor een groep aanvragers wordt de overbelasting van het systeem de komende tijd nog zichtbaarder en voelbaarder. Dit betreft de mensen die vóór 12 juni 2026 een asielaanvraag hebben ingediend. Dit zien wij al geruime tijd op ons afkomen en we hebben ons afgelopen jaren ingespannen om dit zoveel mogelijk te beperken. Een analyse liet ons zien dat als er geen wijzigingen zouden worden doorgevoerd, het meer dan 10 jaar zou duren voor wij zijn ingelopen op het aantal openstaande aanvragen. Dit is onacceptabel. Door scherpere sturing, betere planning en diverse projecten hebben we ons ingezet om aanvragers sneller van een besluit te voorzien.

Met de vernieuwde asielpcedure kan er versneld worden doordat de IND meer ruimte krijgt om zelf te bepalen welke processtappen nodig zijn om een zorgvuldig besluit te kunnen nemen. Dit zal een heel groot verschil gaan maken. Met al deze maatregelen wordt

de tijdsduur van meer dan 10 jaar teruggebracht naar 5 jaar. Dit is nog steeds veel te lang. We zetten ons dan ook in dit verder terug te brengen, maar dat kunnen wij niet alleen. In nauwe samenwerking met het ministerie van Justitie en Veiligheid hebben we een plan van aanpak ontwikkeld om de aanvragen die al heel lang wachten sneller te behandelen. We doen een beroep op de politiek en de maatschappij als geheel, en vragen steun voor het plan van aanpak dat naar de Tweede Kamer is verstuurd.

De invloed van internationale spanningen op de IND

Het aantal asielaanvragen is zeer afhankelijk van de veiligheidssituatie in andere landen. De IND heeft geen invloed op het aantal mensen dat om bescherming vraagt. Een stijgend aantal aanvragen heeft wel een grote impact op de hoeveelheid werk die wij hebben. Een voorbeeld hiervan is het aflopen van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne op 4 maart 2027. Het einde van deze regeling en voortdoring van de oorlog in Oekraïne kan een forse verhoging van het aantal asielaanvragen tot gevolg hebben wat de asielcapaciteit direct beïnvloedt.

Waarom loopt de wachttijd van asielaanvragers vóór 12 juni 2026 verder op?

Het asielsysteem is vastgelopen en vereist hervorming. Het Europese asiel- en migratiepact² dat op 12 juni 2026 in werking treedt, biedt hiervoor de kans. De IND grijpt deze grote stelselwijziging aan om de asielprocedure te vernieuwen, zodat die efficiënter en sneller wordt uitgevoerd en duidelijker is voor aanvragers en ketenpartners, met behoud van zorgvuldigheid. Om de Europese werking van het migratiepact te laten slagen, is het belangrijk om als Nederland het aantal aanvragen bij te houden. Dat betekent dat mensen die een aanvraag ná 12 juni 2026 indienen, binnen de Europees gestelde termijnen van 3 of 6 maanden

duidelijkheid krijgen. Met de inzichten van nu is de verwachting dat we maximaal 25.000 eerste aanvragen op jaarbasis bij kunnen houden.³ We zetten hierop in door het bijhouden van de nieuwe aanvragen te prioriteren. Tegelijkertijd werken we eraan het aantal al ingediende aanvragen af te bouwen. We kunnen onze capaciteit maar een keer inzetten, en de focus op het afhandelen van aanvragen onder het pact heeft grote gevolgen voor de mensen die vóór 12 juni 2026 een asielaanvraag hebben ingediend. De IND heeft waar mogelijk al veel vereenvoudigd en versneld, daarmee zijn er geen voor de hand liggende oplossingen meer.

2. <https://www.ind.nl/migratiepact>

3. NB. Ook bij het bijhouden van het aantal aanvragen zal er altijd een werkvoorraad zijn bij de IND.

Impact op de aanvrager

De ongeveer 50.000 aanvragers die vóór 12 juni 2026 een asielaanvraag hebben ingediend, wachten al lang en moeten nog langer wachten op een beslissing. Dit is en voelt oneerlijk voor onze aanvragers en hier hebben we buikpijn van. We werken er hard aan om ook deze aanvragers spoedig van een beslissing te voorzien. Zo gaan we in deze zaken ook onderdelen uit de

vernieuwde asielprocedure toepassen. Ook hebben we in nauwe samenwerking met het ministerie van Justitie en Veiligheid een plan van aanpak ontwikkeld om de aanvragen die al heel lang wachten sneller te behandelen. Omdat er geen voor de hand liggende oplossingen meer zijn, vraagt dit om fundamentele keuzes en outside-the-box-maatregelen.

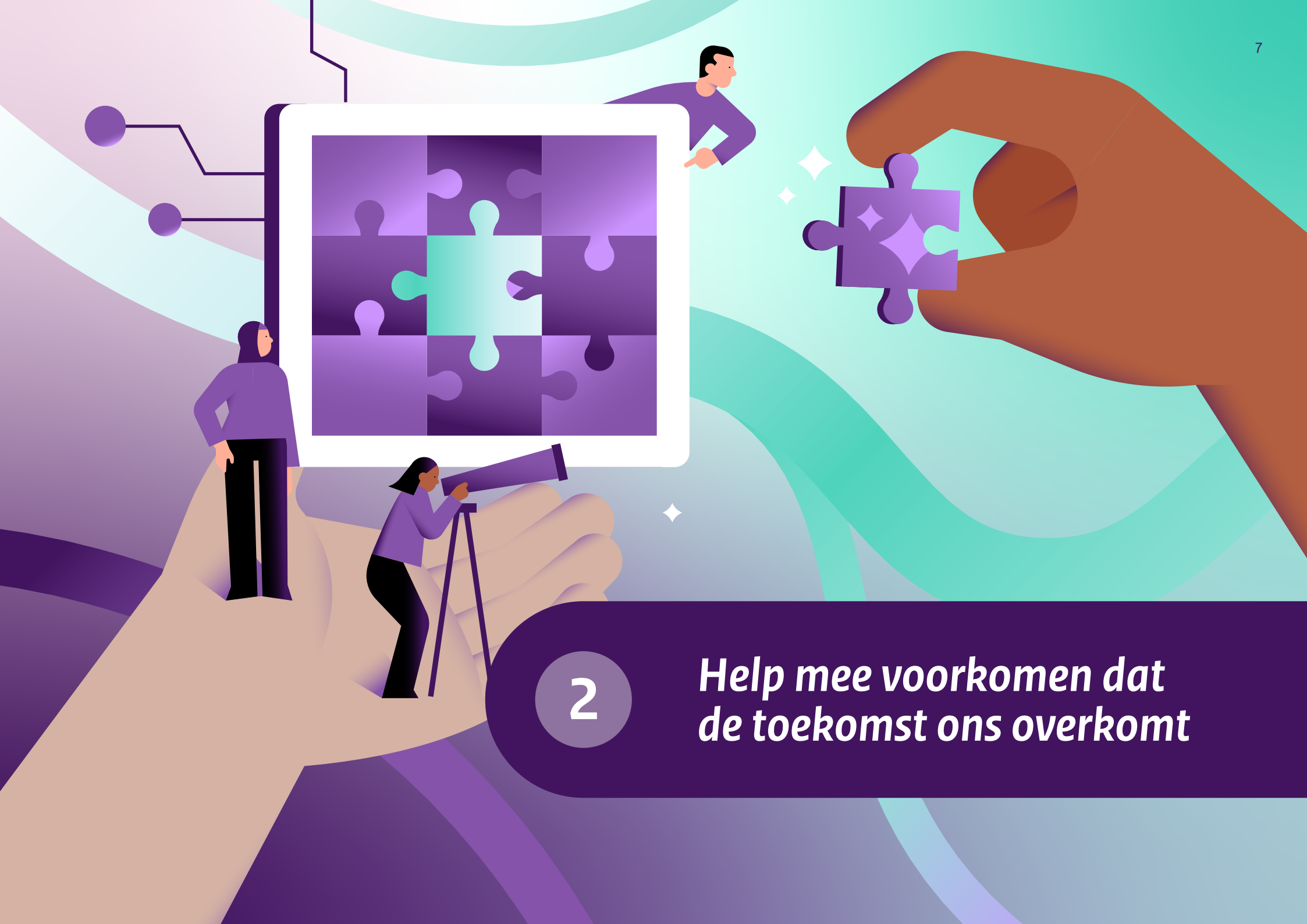

Dit doen we zelf

We zijn er ons van bewust dat de IND dingen beter kan doen. De druk is hoog en zoals eerder aangegeven hebben we al diverse verbeteringen doorgevoerd om zo snel en zorgvuldig mogelijk te beslissen. Verder verbeteren we onze sturing om in de beslistteams de juiste balans tussen snelheid en kwaliteit te vinden. Dit laat zien dat de IND altijd

op zoek is naar mogelijkheden om in te lopen en aanvragen sneller te behandelen. We herkennen daarin ook onze valkuil om in een onmiddellijke oplossing-reflex te schieten en realiseren ons dat we zelf de benodigde tijd moeten nemen om eerst goed de effecten van eerdere maatregelen te bezien. We zijn hierbij gebaat bij continuïteit.

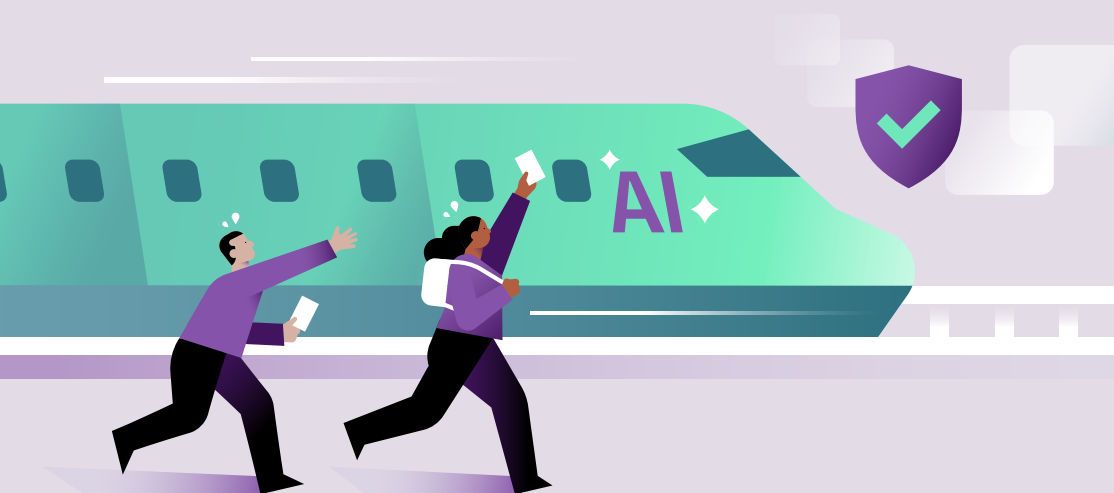

2

*Help mee voorkomen dat
de toekomst ons overkomt*

KNELPUNT 2

AI-ontwikkelingen gaan sneller dan wij kunnen bijbenen

Oproep aan de politiek

Help de overheid haar aanpassingsvermogen te vergroten in een markt die zich ontzettend snel ontwikkelt. Wetgeving rondom de inzet van AI is nu niet altijd even duidelijk en moet worden geïnterpreteerd en toegepast door professionals die daar nog onvoldoende op zijn toegerust. Daarom is onze oproep te zorgen voor een vertaling van de Europese AI-verordening in concrete en toepasbare wet- en regelgeving en om in te zetten op de AI-geletterdheid binnen de Rijksoverheid.

Context

Onze maatschappelijke opgave, juist en tijdig beslissen, is niet meer alleen met mensen te ondervangen en vraagt om maatregelen zoals de inzet van kunstmatige intelligentie. De IND wil processen stroomlijnen met de inzet van AI waar dat verantwoord kan. We begeven ons in een omgeving waarin dit soort ontwikkelingen zich in razend tempo opvolgen.

Kansen

Taken waarbij AI ingezet kan worden, zijn onder andere het snel kunnen herkennen, screenen en samenvatten van documenten, het ondersteunen van gehoren (transcriberen, sparringpartner, real-time vertalen), voorbereidend analysewerk (relevant landenbeleid en jurisprudentie), conceptstukken opstellen (o.a. verweerschriften), beeldmateriaal genereren, notuleren van vergaderingen en als datakwaliteitsmanager functioneren. Daarnaast kan AI ook voor algemene doeleinden worden ingezet, zoals een chatbot voor onze medewerkers, die er een veelvoud aan (zoek)taken mee kunnen uitvoeren.

Beperkingen en uitdagingen

Als overheidsorganisatie hebben we waarborgen hoog te houden, waardoor we minder snel gaan dan externe partijen. Zo is menselijke tussenkomst een betekenisvol onderdeel en een

vereiste, nodig om te waarborgen dat een besluit zorgvuldig tot stand komt, dat een besluit uitlegbaar is en om te voorkomen dat mensen onbedoeld worden uitgesloten/gediscrimineerd. We gaan zorgvuldig om met algoritmen, dit gebeurt in een beschermde en veilige omgeving. Deze voldoet aantoonbaar aan ons informatiebeveiligings-, cloud- en privacybeleid.

Andere beperkingen bij toepassing van AI hebben te maken met de effectiviteit van AI en betrouwbaarheid. Dit hangt af van de kwaliteit van onze gegevenshuishouding, de AI-geletterdheid en het type AI-model dat gebruikt wordt. Daarnaast is AI per definitie aangewezen op een vereenvoudigd beeld van de wereld in de vorm van data. Deze data zijn nooit neutraal en aan de inzet van AI zijn kosten verbonden - zowel financieel als maatschappelijk (bijvoorbeeld op het vlak van duurzaamheid).

De IND moet zich vanzelfsprekend aan de wet houden, maar op het gebied van AI is de wetgeving nog niet zo eenduidig. Dit komt enerzijds door de dynamiek van deze technologie, waarop wetgeving al snel achterloopt. Maar ook doordat er voor bestaande wetgeving

nog maar beperkte jurisprudentie is. Ook voor de rechtspraak is de toepassing van AI als nieuwe technologie nog relatief nieuw. Daarom nemen we op dit moment de Europese AI-verordening als uitgangspunt.

Dit doen we zelf

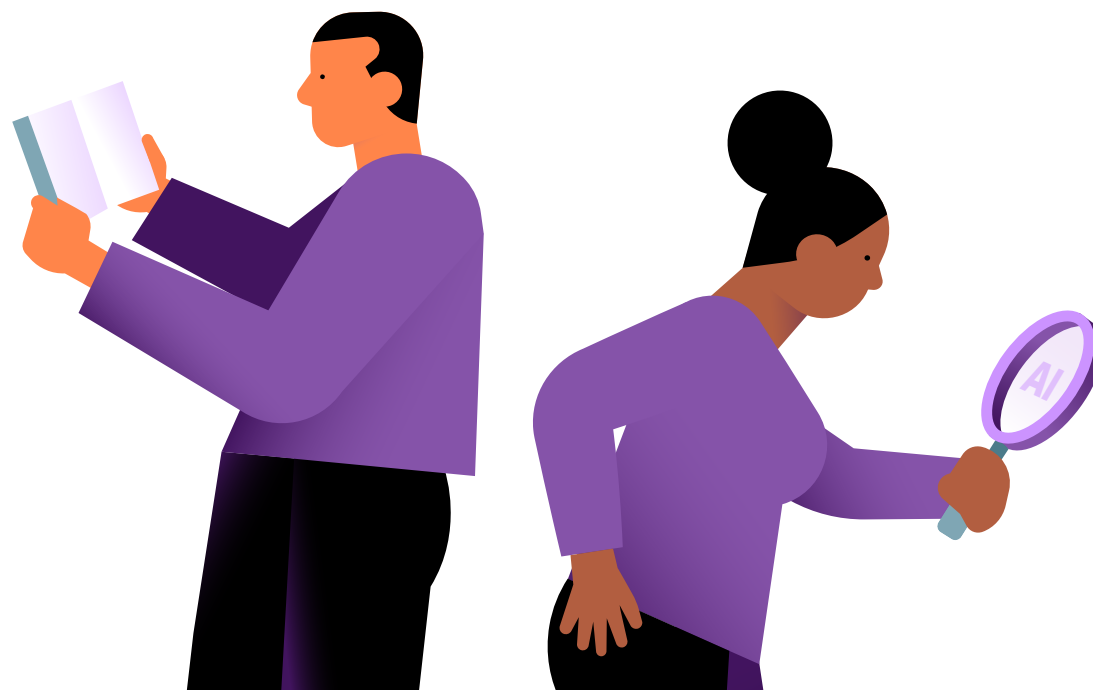
Samen met andere departementen en marktpartijen onderzoeken we of er op enkele beleidsterreinen, waaronder het terrein van migratie, specifieke use cases versneld met AI kunnen worden ondersteund. Dit juichen wij toe.

Voor algemene vragen gaan we gebruik maken van de AI-toepassing Robin, die samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid is ontwikkeld en in dit jaar zal worden uitgerold. Voor specifieke situaties waarin gebruik van vertrouwelijke gegevens noodzakelijk is, zoals samenvatten van documenten, ontwikkelen we een veilige toepassing in onze eigen omgeving.

Impact op de aanvrager

Naast de vereenvoudigingsslag en de maximale inzet van IND'ers, biedt de inzet van kunstmatige intelligentie kansen om processen te stroomlijnen, de kwaliteit van onze dienstverlening te verhogen en aanvragen sneller af te handelen. Zo werken we naar een tijdig en juist besluit voor de aanvrager.

KNELPUNT 3

Reguliere arbeidsmigratie vraagt een integrale benadering

Oproep aan de politiek

Arbeidsmigratie is niet dé oplossing voor de demografische en economische uitdagingen van Nederland, maar kan deze wel verzachten.⁴ De IND pleit voor een toekomstbestendig toelatingssysteem waarin selectief en gericht gestuurd kan worden en dat met de economie meebeweegt. Door een integrale visie op het brede arbeidsmigratiedomein kunnen waterbedeften en oneigenlijk gebruik, bijvoorbeeld van de kennismigrantenregeling, worden voorkomen. Het risico bestaat dat, als er niets verandert, bestaande regelgeving in toenemende mate wordt omzeild. Ook wordt het in de toekomst mogelijk minder vanzelfsprekend dat migranten naar Nederland willen komen om te werken. Door arbeidsmigratie via de daartoe geëigende routes te laten verlopen, ontstaat er meer grip op arbeidsmigratie en kan er beter worden gestuurd. Dit vraagt een integrale blik.

4. Zo blijkt ook uit het rapport 'Gematigde groei' van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050.

5. O.a. Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Context

De IND behandelt alle aanvragen voor verblijf en arbeid en werkt nauw samen met andere publieke dienstverleners⁵ om te toetsen of het verblijf van de mensen een wezenlijk Nederlands belang dient. Hiermee staat de IND-uitvoering aan de voorhoede van demografische ontwikkelingen en ziet van dichtbij hoe vraag en aanbod naar buitenlandse arbeidskrachten zich ontwikkelen.

Het Nederlandse arbeidsmigratiebeleid is uitnodigend voor kennismigranten en hoogopgeleiden en restrictief voor andere arbeidsmigranten, maar de praktijk is weerbarstig. Door de huidige eisen aan erkend referenten en de kennismigrantenregeling is het beleid zó uitnodigend dat ook niet-kennismigranten daar gebruik van maken. Ook zien we oneigenlijk gebruik van EU-detachering. Er zijn dus allerlei regelingen voor specifieke typen arbeidsmigranten, maar niet elke regeling kent duidelijke criteria en dat leidt tot vragen bij werkgevers en complexiteit in de uitvoering.

Het systeem sluit niet goed meer aan bij de (huidige en toekomstige) realiteit van de Nederlandse arbeidsmarkt en de maatschappij. De IND pleit voor een integrale benadering van het arbeidsmigratiestelsel, waarin alle regelingen in samenhang worden gezien. Logisch beleid en heldere procedures zijn immers essentieel voor de IND-missie om juist en tijdig te beslissen.

Door arbeidsmigratie in goede banen te leiden via gebruiksvriendelijke en toegankelijke regelingen voor diverse sectoren en opleidingsniveaus, laten we die arbeidsmigranten toe die het meeste bijdragen aan de Nederlandse economie en maatschappij. En het geeft de IND ruimte om kennis en data in te zetten op toezicht en handhaving en het tegengaan van misstanden. Door regelingen in samenhang te bezien, kan er toegewerkt worden naar een productief, selectief en gericht systeem dat de gehele maatschappij ten goede komt.

Impact op de aanvrager

Door het systeem eenduidiger te maken voor alle soorten arbeidsmigranten, uitvoering, ketenpartners en werkgevers, kan de IND zijn schaarse middelen inzetten waar die het meest nodig zijn. Zo kunnen we onze aanvragers nog beter van dienst zijn.

Dit doen we zelf

Om optimaal te kunnen adviseren doen we strategisch IND-onderzoek om ervaringen en inschattingen uit de eigen uitvoeringspraktijk inzichtelijk te maken, waar nodig ondersteund met kwantitatieve gegevens, als bron voor aankomende keuzes. De eerste resultaten hiervan worden na de zomer verwacht. Daarnaast praten we met ketenpartners en departementen, maar ook met werkgevers en buitenlandse werknemers over hoe zij onze dienstverlening op het gebied van arbeidsmigratie ervaren.

NL

3

*Help mee te vereenvoudigen
en te vernieuwen*

KNELPUNT 4

Meerdere wetten op inburgering vertroebelen overzicht

Oproep aan de politiek

Hanteer alleen nog de inburgeringsplicht op basis van de Wet inburgering en schaf het inburgeringsvereiste op basis van de vreemdelingen- en naturalisatieregelgeving af.

Context

Het doel van het inburgeringsstelsel is om mensen die hun toekomst in Nederland zien, de kans te geven om snel en volwaardig mee te kunnen doen in de Nederlandse maatschappij. Ons land kent op dit moment verschillende wetten die gaan over inburgering, die elk op hun eigen manier doorwerken in de vreemdelingenwet- en regelgeving. Daarbij wordt verschillende terminologie gebruikt en zijn meerdere ministeries en publieke dienstverleners betrokken. Vanuit de uitvoeringsfunctie van de IND is zichtbaar dat het geheel niet volledig op elkaar aansluit. Dit maakt de uitvoering complex en creëert onduidelijkheid voor aanvragers. Er zijn bijvoorbeeld aanvragers die in eerste instantie niet hóeven inburgeren, maar uiteindelijk toch móeten inburgeren, zodra zij een sterker verblijfsrecht willen hebben of willen naturaliseren.

De IND pleit ervoor om dit ‘inburgeringsdoolhof’ te vereenvoudigen door alleen nog te werken met de inburgeringsplicht, onder de verantwoordelijkheid van één in plaats van meerdere ministeries. Deze vereenvoudiging heeft naast voordelen voor de IND, ook een gunstig effect op het bereiken van het uiteindelijke doel

van inburgering. Processen worden vereenvoudigd, zonder dat vereisten worden versoepeld. Een alternatief is om de verschillende wetgevingsspaden beter op elkaar te laten aansluiten. Als dat ook niet mogelijk is, dan vragen we om de komende tijd geen grote wijzigingen door te voeren, zodat we zo goed mogelijk kunnen handelen binnen de huidige verschillen.

Impact op de aanvrager

Vereenvoudiging van het huidige ‘inburgeringsdoolhof’ maakt het systeem logischer en duidelijker voor aanvrager, uitvoering en ketenpartners. Het verlaagt de kans op fouten en daarmee volgen er minder bezwaar- en beroepsprocedures.

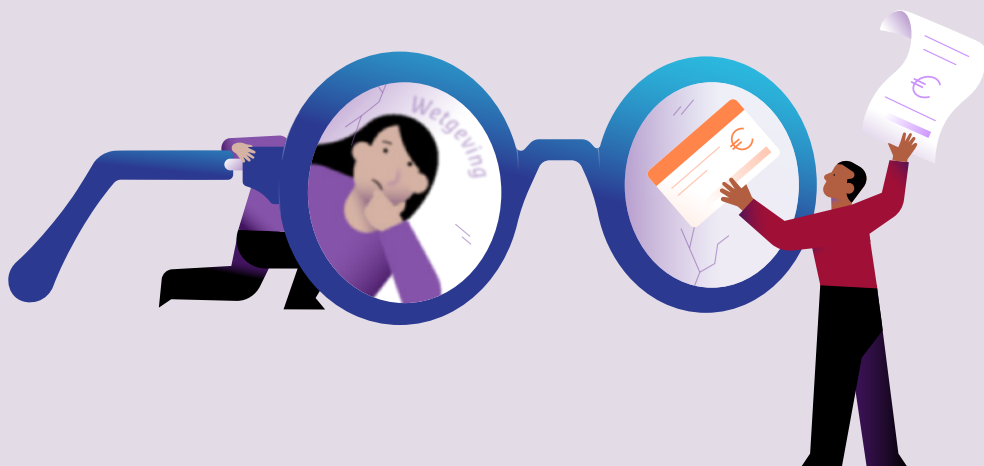

Dit doen we zelf

We onderhouden goed contact met onze ketenpartners en werken zo goed mogelijk met elkaar samen om de aanvrager zijn weg te helpen vinden in het huidige ‘inburgeringsdoolhof’ door de bestaande verschillen zo goed mogelijk te overbruggen.

KNELPUNT 5

Verouderde en versplinterde wetgeving staat vlotte inkomenstoets in de weg

Oproep aan de politiek

De huidige regels maken het zowel voor de aanvrager als voor de IND onnodig ingewikkeld. Pas wet- en regelgeving aan die niet meer aansluit op de huidige praktijk, zodat digitalisering en het anticiperen op flexibelere arbeidscontracten makkelijker wordt. Dit vraagt aanpassing van artikelen in het Vreemdelingenbesluit, het Voorschrift Vreemdelingen en de Vreemdelingencirculaire.

Context

Als iemand een gezinslid uit het buitenland wil laten overkomen, moet diegene voldoende inkomen hebben om voor zichzelf en dat familielid te kunnen zorgen en geen beroep hoeven doen op sociale voorzieningen in Nederland. De IND toetst of deze mensen, ook wel referenten genoemd, aan de benodigde criteria voldoen. Deze toets is echter steeds complexer geworden. De wetgeving over de inkomenstoets is verouderd en sluit niet meer aan bij de huidige arbeidsmarkt, waarbij veel gewerkt wordt met flexibele en kortdurende contracten. De toets kan bovendien geen standaard- en gedigitaliseerde toets zijn, omdat de IND verplicht is alle relevante omstandigheden per persoon te beoordelen, zodra iemand (net niet) voldoet aan inkomenseisen.

Impact op de aanvrager

Vereenvoudiging maakt het systeem eenduidiger voor aanvragers, uitvoering en ketenpartners. Dit draagt eraan bij dat de IND juist en tijdig kan beslissen, waardoor de aanvrager eerder duidelijkheid heeft.

Dit doen we zelf

Om de inkomenstoets sneller en eenvoudiger te maken, werkt de IND aan een aantal voorstellen:

- Bij referenten met een arbeidscontract willen we geen bewijsmiddelen meer vragen van gegevens die al bij de overheid bekend zijn en naast deze gegevens volstaan met een eigen verklaring van de referent. Bij twijfel worden nog wel extra bewijsmiddelen opgevraagd. Op 1 april 2026 is de IND gestart met een proeftuin waarin deze nieuwe werkwijze getoetst wordt.
- We zijn op meerdere vlakken aan het kijken naar vereenvoudigingsvoorstellen. We bekijken per inkomensbron hoe we de toets zoveel mogelijk kunnen verduidelijken. Dit gaat onder meer om de volgende inkomensbronnen: het eigen vermogen, de vrijstelling arbeidsongeschiktheidsuitkering en de toetsen voor flexibele arbeidscontracten. Ook onderzoeken we hoe we de toets voor zelfstandigen kunnen optimaliseren.

KNELPUNT 6

Verouderde wet vertraagt naturalisatie

Oproep aan de politiek

Voorkom dubbel werk bij IND en gemeenten door wet- en regelgeving te moderniseren en aan te laten sluiten op de huidige praktijk. Dit vraagt aanpassing van de Rijkswet op het Nederlandschap (RWN uit oorspronkelijk 1984) en het Besluit verkrijging en verlies Nederlandschap (BVVN). Dit kan een belangrijke bijdrage leveren aan de doelstellingen van het kabinet: een eenvoudige, betrouwbare en een fundamenteel efficiëntere en effectievere overheid, met veel minder (complexe) wet- en regelgeving, minder overhead en een minder omvangrijk ambtenarenapparaat. Door het digitaliseren van het naturalisatieproces wordt dat nog extra versterkt.

Context

De IND en de gemeenten werken samen aan de naturalisatie van ongeveer 50.000 mensen per jaar. Iedereen die Nederlander wil worden, moet eerst langs de gemeente om het naturalisatieverzoek in persoon in te dienen. Dit is op dit moment een wettelijke voorwaarde uit de Rijkswet op het Nederlandschap. De gemeente brengt na toetsing van de voorwaarden een advies uit en stuurt het naturalisatieverzoek naar de IND. Vervolgens toetst de IND deze voorwaarden opnieuw voordat we een besluit nemen. Dit is niet efficiënt.

Het aantal ingediende naturalisatieverzoeken is sinds 2018 verdubbeld. Bij ongewijzigd beleid stijgt dit mogelijk nog verder.⁶ Om deze aanvragen ook in de toekomst tijdig en zorgvuldig af te kunnen handelen, is vereenvoudiging noodzakelijk. We willen de naturalisatieprocedure vereenvoudigen door efficiëntere inrichting en ontdebbling. Ook kan de procedure toekomstbestendiger worden gemaakt door een digitale aanvraag rechtstreeks bij de IND mogelijk te maken. Hiermee kan de IND-medewerker meer zaken behandelen en kan de capaciteit van de gemeente-ambtenaar anders worden ingezet.

6. [monitor-naturalisatie-en-optie-2018-2024.pdf](#)

7. De naturalisatieceremonie blijft bij de gemeente plaatsvinden.

Impact op de aanvrager

De naturalisatieprocedure digitaliseren en bij de IND beleggen geeft meer duidelijkheid voor de aanvrager en maakt de wacht- en doorlooptijd korter.⁷ Uiteraard houden we rekening met digitaal minder vaardige burgers en blijft de mogelijkheid bestaan om een aanvraag fysiek in te dienen.

Dit doen we zelf

In de vorige Stand vertelden we al over de proef die de IND en gemeenten doen rondom het verbeteren van het aanvragen- en beslisproces. Inmiddels vindt er in drie gemeenten een proef plaats waarbij de aanvrager de mogelijkheid heeft om digitaal een aanvraag in te dienen. De aanvrager moet nog wel naar de gemeente om leges te betalen en de identiteit en nationaliteit vast te laten stellen. De eerste resultaten uit de pilot laten zien dat de wachttijd is verkort. Er wordt nu onderzocht of de proef naar meer gemeenten kan worden uitgebreid.

Meer weten over ons werk?

Wilt u meer weten over de IND en ons werk?

Kijk op onze website www.ind.nl. Daar vindt u ook achtergrondartikelen en verhalen uit de praktijk van medewerkers.

De IND publiceert iedere maand en elk tertaal een overzicht van de belangrijkste actuele [cijfers en ontwikkelingen](#) over het aantal aanvragen, beslissingen, doorlooptijden, juridische procedures en personele bezetting.

Bekijk [ons jaarplan](#) voor meer informatie over de uitvoering van onze taken, welke resultaten er gehaald moeten worden en hoeveel werk de IND kan verzetten.

In [Mens en Migratie](#), het online magazine van IND, COA en DTenV, vindt u interviews en achtergrondverhalen over alles wat er komt kijken bij de uitvoering van het vreemdelingenbeleid.

Of volg de IND via [LinkedIn](#), [X](#), [Instagram](#), [Facebook](#) en [YouTube](#).